

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tári, — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egészévre — — — — —	8 kor.	—	
Félévre — — — — —	4 "	—	
Negyedévre — — — — —	2 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	

A székely-kérdéshez.*)

A székely-kérdés ma már országos ügynek mondható. Alig mulik el nap, hogy ne olvasnánk messze kiható tervezetekről. A tervezet azonban még nem elég arra, hogy a székely nép s különösen az oly nagyon eladósodott kisbirtokosok boldoguljanak.

Míg országszerte tervezetnek s különbnél-különb módokat ajánlgatnak, addig a Székelyföld anyavármegyéjében derekasan megindult és folyamatban van a székely birtokosok magas kamatu és legnagyobb részben idegen pénzügyintézeteknél levő adósságaiknak konvertálása. Ez pedig — tudvalevőleg — a székely kérdés egyik legégetőbb szükségletét képezte.

Azok a panaszok, a melyek a székely nép gazdaság hanyatlásáról és eladósodása miatt az utóbbi év folyamán mind sürűbben felhangzottak, felköltötték a Magyar Földhitelintézet érdeklődését is. Kishalmágyi Hollaky Arthur, Udvarhelyvármegye főispánjának memorandumából a Földhitelintézet meggyőződött arról, hogy a székely nép hanyatlásának, elszegényedésének — egyebek mellett — egyik legfőbb oka az, hogy a székely kisgazdák és kisbirtokosok eddigelé nem juthattak olcsó hitelhez és a különböző takarékpénztárak által nyújtott drága kölcsönpénznek 10—12 százalékos kamatait a székely kisgazda meg nem bírja. Ehez járult vármegyénkben még a székely egyleti első takarékpénztár bukása, mely a már amúgy is elsanyargatott székely kisgazdát a kölcsönök felmondása és behajtása révén pusztulással fenyegette.

Az itt vázolt állapotok hatása alatt a Magyar Földhitelintézet még a mult év végén elhatározta, hogy törlesztéses kölcsöneivel hozzájárul a nyomasztó helyzetből való kibontakozáshoz és pedig annál inkább, mert tudva van, hogy a hazai pénzügyintézetek között a legolcsóbb kölcsönöket a Magyar Földhitelintézet nyújtja. F. év január 10-én küldötte megbizottait Szé-

kely-Udvarhelyre s a vármegye irányadó embereiből a főispán által összehívott értekezlet után működésüket azonnal, még január hó elején megkezdették és azóta állandóan folytatják.

Eddig több, mint 500 székely kisgazda folyamodott 1 millió koronát meghaladó kölcsönért. A kiküldöttek az eddig megejtett helyszíni becslések alapján, mintegy 150,000 korona kölcsön megszavazását javasolták s ezt a tekintélyes összeget az intézet a f. évi február hó folyamán már meg is szavazta. A kötelezvények aláírása, telekkönyvi bekebelezése éppen most van folyamatban, úgy, hogy a folyamodók első sorozata már néhány nap múlva felszabadul terhes kölcsöne alól és megkapja az intézet járadékszerű olcsó kölcsönét.

A magyar Földhitelintézet a székely törlesztéses kölcsönöket nem árfolyam szerint, hanem névszerű teljes készpénz összegében fizeti ki. A kölcsön után az adós 5 százalék évi járadékot fizet, félévi utólagos részletekben, a melylyel a kölcsönt ötven év alatt teljesen letörleszti. Az 5 százalék évi járadékból 4 százalék a kamat, 0.64 százalék a törlesztés, 0.06 százalék a tartalékalaphoz való járulék és 0.30 százalék egy alap képzésére fordítatik, melyből visszatérítetik az az összeg, melyet az intézet a mindenkori árfolyam különbözetre előlegez.

A kölcsön vagy annak legalább 200 korona része bármikor minden felmondás és kárpótlás (storno) nélkül visszafizethető.

A helyszíni becsléseket, a telekkönyvi bekebelezéseket és a kölcsönügyben szükséges összes teendőket a kiküldöttek teljesen díjtalanul végzik; úgy, hogy a folyamodókat csak a szabályszerű bélyegkiadások terhelik.

Az intézet szabályai keretében akként tette lehetővé a kisebb gazdáknak a kölcsönhöz jutást, hogy

*) A székelyföldi ft. papság szíves figyelmébe ajánlva. B. P.

megengedi legfőlebb öt folyamodónak csoportosulását egy 2000 koronás kölcsön felvételére egyenkint legalább 400 koronával.

Ezt az akcióját az intézet újabb kiterjesztette és *jelentkezéseket az összes székely vármegyék területéről elfogad.*

Ezek a föltételek azt mutatják, hogy a Magyar Földhitelintézet rendelkezéséhez hiven, minden anyagi haszon kizárásával, magasabb nemzeti szempontok által vezéreltetve vállalkozott a székely nép támogatására és elhatározását meg is valósította.

Nekünk, udvarhelyvármegyeeieknek, nem áll érdeünkben, hogy sem egyik, sem más pénzintézet mellett, avagy ellen állást foglaljunk — székely testvéreink rovására. Azonban azt igenis hazafias kötelességünknek ismerjük, hogy székely kisbirtokosaink figyelmét a Magyar Földhitelintézet kölcsöneire, mint hazánkban a legolcsóbbra és legelőnyösebbre irányítsuk. Ezt annál is inkább tehetjük, mert legjobb meggyőződésünk szerint — csakis a Magyar Földhitelintézet képes a székelyföldi jelenlegi földhiteligényeket *teljesen megfelelőleg* kielégíteni.

Lehetetlennek tartjuk, hogy székelyföldi intéző köreink szintén ne ismernék a Magyar Földhitelintézet felsorolt és egyetlen más intézet részéről sem nyújtható előnyeit. S épen azért igen csodálkozunk, hogy a helyben kínálkozó alkalmat már eddig is megragadni elmulasztották akkor, mikor székely népünk talpa alatt megindult a föld s majdnem cigánykaraván módjára vándorol a határvédő kisbirtokos órsereg.

Félre a kicsinyes klikk-érdekekkel! A föld értéket képvisel. Szabadítsuk föl a székely birtokosokat, állítsuk talpra és segítsük üde, friss levegőhöz, mert a mostani légáramlat fulasztó — a székely nyelvén szólva — valóságos „döglesztő.“

Székelyföldi intéző és irányadó férfainkat kérve-kérjük, ne tekintsek esetlegesen azt, hogy az első lépést nem ők tették ebben az irányban, hanem a célt, mely — ismételjük — hazafias, nemes, emberbaráti és a mely egyedül megfelelő székelyföldi viszonyainknak.

Elvégre is a Magyar Földhitelintézet csak földbirtokra ad kölcsönt. Mig pl. a Magyar Jelzálog-Hitelbank — mely közelebről Sepsí-Szent-Györgyre szintén megbízottait kiküldi — bérházakra is hitelt nyújt alapszabályai értelmében.

Mintán pedig a Magyar Földhitelintézet jelentéke-nyebben előnyösebb — székely kisbirtokosaink részére, mert olcsóbb földhitelt nyújthat : a józan gondolkodás

világosan azt mutatja, hogy osszuk meg a szerepkört a két intézet között. A Magyar Jelzálog-Hitelbank segítsen a székelyföldi városok legnagyobb részben szintén nyomott viszonyok között élő háztulajdonosain és mi vegyük igénybe bérházakra nyújtandó igen előnyös kölcsöneit, melyeket 40 évi törlesztéssel 5.40 százalékos kamat, kezelési és tőketörlesztési hányad mellett ad.

Ezt megfontolandónak tartjuk és következetesnek, mivel a Magyar Földhitelintézet működési körét amugy is kiterjesztette az összes székelyföldi vármegyékre. Már pedig semmivel sem volna megindokolható, hogy a székely népünkre előnyösebb helyett — sanyaru viszonyaink mellett — a nem sokkal ugyan, de mégis drágább pénzt vegyük igénybe s a már működésében levő Magyar Földhitelintézetnek mintegy konkurrenciát csináljunk, holott — ismételjük — a Földhitelintézet nem magán-, hanem tisztán hazafias közérdeket óhajtott szolgálni akkor, midőn megbízottait a Székelyföld természetes központjára kiküldötte — székely népünk segítségére, éppen a legváltáságosabb pillanatban.

Aztán sem a Jelzálog-Hitelbanknak, sem pedig székely népünknek nem tennék jó szolgálatot, ha — megtudván a kisbirtokosok, hogy a Földhitelintézet kölcsönei előnyösebbek — néhány hónap mulva újabb kölcsön-miveletekkel terhelnők, illetve a Jelzálog-Hitelbank kölcsönei konvertálás alá kerülnének; a mint az vármegyénkben megtörtént. A Jelzálog-Hitelbank így sem végez kisebb értékű segítséget, sőt ezek után most már valóban hafizas missziót teljesítene a megjelölt téren.

Egyelőre ennyit szükségesnek tartottunk az intézőkörök szives figyelmébe ajánlani.

Belegth Pál.

A magyar tanulóifjuság római zarándokútja.

Kezdeményezte hirtelen a budapesti Szent-Imre-kör, nyélbe ütötte ügyesen két lelkes fővárosi hittanár, — Fieber és Pokorny. Két héttel az indulás előtt plakátszerű felhívások szövegezték fel az ország katolikus ifjuságát jelentkezésre, s március 25-én már 400-an robotunk a keleti pályaudvarból Fiume felé. Már a kezdet mutatja, hogy önzetlen, ideális lelkesedés volt az egész ügy mozgatój. Innen, az e-r-délyi egyházmegyéből 44-en voltunk jelen.

Székely-Udvarhelyről — Jánosy Béla VII. o. t., Csik-Somlyóról — Balogh József professzor, Kardos Arpád VIII. o. t., Vitos Domokos tanítójelölt, Kolozsvárról — Tóth Balázs, Bartalis József, Lőrinczy Albert, Nagy József egyetemi hallgatók, Kuncz Aladár VII. o. t., Maros-Vásárhelyről — Mész Olivér, Jánosy Gerő professzorok, Jellmann Gyula VI. o. t., Simay Vilmos V. o. t.; Kantából — Révész Cirill ház fő, Pénzes István, Dávid István, Séra Gyula, Zselénzky József VII. o. t., Brausóbról — Mayer Jenő VII. o. t., Verzár Aladár VIII. o. t., Macza Albert VII. o. t., Csudák Simon VII. o. t.,

Hirsch Brunó VI. o. t., Gyulatehérvárról — Dr. Fejér Gerő professzor, Ivánovics Béla, Száva Kristóf VIII. o. t., Orián Nándor, Kolozsy Márton, Schalat Géza VII. o. t., Borza Sándor VI. o. t., Duducz Zoltán, Orbán Elemér V. o. t., Szporni Sándor III. o. t., Szporni Károly, Glückeel Reinhard II. o. tanulók. Ezenkívül Glückeel Reinhard abrudbányai nagykereskedő, Oriás György helybeli iparos, Szász Gyula ügyvédjelölt, Dr. Fejér Mihály ügyvéd, Kopacz Béla birtokos, Császárs Dávid, Gagy Jenő egyetemi hallgatók — Gyergyóból.

Csodálatos az együltvárosi érzete az erdélyiekben, mibelyt állélik a Királyhágót. Otthon farkasszemet vetnek egymásra, de ha idegen földre jutnak, úgy bujják egymást, mint egy családi tűzhely tagjai. Így voltunk mi is. Indulásakor a budapesti várótermek előtt alig váltok egy pár szót Balogh József kollégámmal, — egyszerre csak azt veszem észre, hogy körül vagyunk hátyáza koferekkel. Nézem, figyelem, s hát csupa erdélyi szó, erdélyi mozdulat. Megismertük egymást; bemutatkozások, ajálgatások nélkül is összeverődünk gyorsabban, mint más csoportok, akárcsak a siklagra kiöntött higanycseppek. Nem is váltunk el egymástól soha egész út alatt, a minék nem egyszer vettük hasznát az étkezés, elszállásolás, a vasuton és hajón való elhelyezkedéseknél.

A visszatérő zárandokoktól az ember általában több panaszt hall, mint dicsegetést, több rekrimációt, mint nagy benyomások lelkes hangjait. Különös, de igaz, hogy a magyar ifjak zárandoktája ebben is kivételes.

Egész idő alatt komoly békétlenkedő hangot is alig lehetett hallani, annál kevésbé debákhálást. Pedig voltak itt is, mint mindenütt apróbb, kisebb kellemetlenségek. De hát meglátszott, hogy ifjuság, magyar katolikus ifjuság utazik, melynek idealizmusa megfelelőzik minden bajról, lemond a kényelemtől, nem fél semmitől, csupán az eszményért hevül. Büszkén láttam ráilenni ifjainkra is egy frank hercegnek szavait: „Uram, mi oly nép vagyunk, mely szomjában a hír és nagyságot csak egytől fél, csak egytől tart, — az egek leszakadásától.“

Március 26-án reggel a magyar tengerparton voltunk éppen a kikötő mellett. Podgyászainkat átraktuk a hajóra s bementünk a városba reggelizni. Olasz kávé után az ember inkább borogattja zsebkendőjével a száját, mint törülgeti. Erdélyi ember előtt pedig rohamosan hág magasra a ronda fekete bestianak, a bivalynak a síója. Ifjaink keze az első kávézás próba után már egész idegesen kapkodott a vaj és tojás után. Szerencsére az olasz konyha ebben nem fukar.

Reggeli után elhelyezkedtünk a hatalmas hajón, mialatt a parton fel-alá nyölgött a kíváncsiak sokasága; mit tegyünk egyebet az indulásig, — kölcsönösen bámultuk egymást. E közben a nap a tengerfeletti sűrű ködből kibontja arany szálait s meleg fényét ráönti az álmatag ifju arcokra. A halvány vonások hirtelen színré, lángra kapnak s ugyanazon percben Kölcsey himnuszát zúgják vissza a rakodó part hámbárai.

Nemsokára megoldódik a hajókötel, izmos legények felszedik a hajóhidat, a gépezet keménye bönből egyet s megindulunk a két hullámokon. Ismeretlen félelem, szokatlan áhítat kapja fel szárnyaira lelkünket a végtelen vizek felett s míg reszkető térdek alatt inog a most már semmivé törpült hajó, szédítő nagygyűző nő fejtünk felett a légtör. A szemek égbe merednek s 400 ifju szívéből szent remegéssel szakad föl a legszebb imádságos ének: — „Nagyasszonyunk hazánk reménye“. Mintha még az óriási árboz hegye is szédülne e fenséges látvány marmorától, — annyira megragadó volt ez a rögtönzött istenistenkedés. Ily szépnék, ily nagygnak nem képzeltem soha a magyar ifjuságot s ezt a képet a hátterem kívül csak két vonás alkotta meg, a hit nagysága s a szív alázatának mélysége.

Még meg se tettük a fél tengeri utat, halljuk a földélek zeta a szelid képi Fieber Henrik vezénylő szavát: *erdélyiek le a szalomba ebédelni*. Tudvalevő dolog, hogy az első találás a legizletesebb és leggazdagabb. A rendezők előzékenysége az oroszlan porciót ebben is nekünk juttatta, mint legtávolab-

biaknak. Hála érte részben egyik csiki atyánkfának, aki felés alá jártában minduntalan csak így perorált: *kérem, mi 8 órát jöttünk tengelyen, 32-öt vasuton Budapestig, 3 nap óta nem kóstolt meleg élelt jobbik felünk*. Ezt persze megismételte sokszor. Utóljára ha kérdezték tőle — *hogya hívják az urat? hova való az ur?* csak kezdte előlről: *kérem, mi 8 órát jöttünk tengelyen* stb. stb. Így aztán nem csoda, hogy a jó Fiebernek megeaset a szive rajtunk.

Este 7 órákor Ancona partjainál voltunk. A harangzó a hajón találván, életünkben először — vizen mondunk el karban az Urangyalát. A parton 100 meg 100 *fakino* (hordár) akarta elkapkodni podgyászainkat; nem kértek, hanem olasz vakmerőséggel követelték. Gondolám, — e fenséges nép gondviselő keze, ha nem ügyeünk, a kisebb tanulókat a pakkokkal együtt elfakinozza. Intettem tebat a nagyoknak s a kisebbeket közre fogtuk, mire aztán a caudondáros fakinoakat is türtetőbb némaság szállotta meg.

Anconában fél 11 órákor gyorsvonatra ültünk s rohanunk a hívős éjben Róma felé. Aludt ültében is minden írtas, oly nyomasztóan nehezedett a szervezetre a hosszú út fáradaalma.

Reggel csillogó fényben pompázott az olasz föld zölője. Az utasok ébrednek, a benyomások, a vágyak ereje birokra kel a test bágyadtságával, a szemeken ülő álom súlyával, de a gyors küzdelemből az előbbieket kerülnek ki győzelemesen. Nem hiába! Hiszen tekintünk, szívünk dobogása mondja, hogy közel, egész közel vagyunk a kereszténység nagy otthonához. A vasuti kocsi ablakait kíváncsi fejek töltik meg, főleg jobbfelől. A bámulat, a csodálkozás hangot öltve siklik végig az oldalfalakon. Egy kanyarulat s arra — egy gyors öröm-jaj kiáltás; — le nem írható meglepetésszerű feltűnt Szent Péter kupolája. (A többi szőjje tovább a szíves olvasás.)

A pályaudvaron várt gróf Zichy Gyula szolgálattevő pápai kamarás, Zichy Jánosnak, a néppárt elnökének testvéröccese. E perctől kezdve mellettünk volt 5 napon keresztül, az elindulás utolsó percéig, s annyit tett javunkra, érdekünkben, hogy illően nem hálálhatjuk meg soha.

A Rómában töltött 5 nap leírását elhagynom azért, mivel az impressziók s a nyomokban támadt nagy vallási gondolatok és érzelmek rendezéséhez, hogy azokat betűbe lehessen íteni, a mostaninál több hely és több idő szükséges. Általában csak annyit mondom, hogy a ki katolikus, s tebetős léteré Rómát meg nem nézi, az vétezik önmaga ellen. Van egy nagy kötelesség, melyet még Dávid király szabott volt Salamon elé, s a mely azóta mindnyájunké, — *confortare et esto vir*. Vallásos meggyőződésünk mélyítése, katolikus öntudatunk ébrentartása egy sarkalatos erény. S erre Róma a legesodetevőbb erő. Egy élő, beszédős apologia, — esontokból, sőtét íregekéből, sírfeliratokból, az antik világ megörzött törmelékeiből, a középkori műemlékek fenséges vonásaiból, a minden időket fékező nagy eszmék kathedrálból s mindezeknek koronája, — az örökifjú pápaság modern történetéből összerakva.

Olvashatunk akárhány apologiát, — Weiss, Bougaud, Hettinger, Montalanbert bizonyító erőben mind mind csak parányok Róma mellett. Aki egyszer megjárta Rómát, az győzelmet hoz magával vissza. Legyőzi belső ellentétét — a hitközönnyt, s láncairól felszabadítja a vallási öntudatot.

Istenem, ha minden évben megtebetné hazánk ifjusága ezt az utat, mily hamar felhetne vissza királyi székébe a magyar katolicizmus!

Római tartózkodásunk epizódjaiból egy-kettőt röviden felemlíték.

Nagycsütörtökön délután szemünk láttára egy magas targoncát vonó öszvér hirtelen összeesett. Látván, hogy senki sem siet segítségére a fityenes olasznak, mi a magyar zárandokok felkaptuk az állatot, embert, szerkeret s *momenti*, mint az olasz mondja, — talpra állítottuk valamennyit. Közönszö szavait nem hallhattuk, mert míg magához tért volna ember, állat, mi már a harmadik utcában voltunk s adogattuk a *soldot* (5 fillér) a kis itáliánisszimóknak, kik miköz-

ujtulasi rendszerben hányták előttünk a cigánykereket, pompásan gurulva négy fentőn (2 láb, 2 kéz) előre, kilométernyi hosszúságban. Egy szellemes jószág el is nevezte őket a hármás szövetség legkarcsubb pilléreinek.

Impozáns volt 28-án kirándulásunk a katakombákhoz 85 kocsin. Keresztjelvényeinkkel a mellet, mint valami keresztetshad vonultunk végig a városban. S a mi fő, a kereszties vitézek hite, tettereje is, mint az aranybányák ere, méltó bámulatára a járó-kelőknek, ott esilgott szemében a 400 ifjunak.

Tudták jól mindent, hogy magyarok vagyunk, pedig tele volt más fajú idegenekkel Róma.

Az olasz kereskedő azt hiszi, hogy minden magyar millionárius. Ugyanazt az árat érték rendszeresen túlnk mindent, amit itthon kér a batyus zsidó. Arimetice: a reudes eladási árt megsokszorozta 5-tel, mi meg állandóan osztottuk 5-tel s így aztán megkaptuk a középárat, s a talián, látván, hogy a magyarnak is van magához való esze, mosolygó arccal nyomta kezünkbe portékáját. Egyébként Rómában nagy az olcsóság, csak akadni kell.

Tán 29-ikén délután, midőn szemléljük a vatikáni gyűjteményeket, a hosszú folyósók egyikén elhalad közöttünk egy kis termetű, fiatal, barna pap. Va'aki társaink közül szájról-szájra adja: — nézzétek, ez az *zensantus zeneszerző*, *Peros: Lórtin*! Ifjaink se voltak restek, vállakra kapták s éljenezve hordozták körül a csoportok között. A fiatal művész kezdetben egy kisé elhalványodott. Valószínűleg azt gondolta első pillanatra, hogy a nagy szeretetben *stante pede* darabokra tépik.

A vatikáni gyűjtemények megtekintése után meggyőntünk mindannyian. Másnap volt a közös szentáldozás, amit Zichy Gyula gróf, misézó papnak gyújtó, eucharisztikus beszéde előzött meg. Rendkívül meglátónak mondják Séra Gyula közdi-vásárhelyi tanulóknak ünnepélyes visszatérését a katolikus vallásra az egész zarándokszereg jelenlétében. Ezt már nem láthattam, mert a gyóntatószékben ültem. Fiatal székelyvérünket ő szentsége másnap a külön bemutatásnál feltűnő kegyességgel különös aldaságban részesítette.

Nem epizód, de minden egyesnek életében forduló pontot jelző esemény számba megy a 31-iki pápai fogadás.

Mi erdélyiek itt is szerencsések voltunk. Négyen juthattunk külön audienciához, — Balogh József kollégám, ügyvéd öcém, *boldog magam* és a gyulafehérvári Mária-kongregáció prefektusa, Ivánovics Béla. Mikor bementünk a Sixtina-ba, gróf Zichy Gyula hangosan gyűjtötte maga köré az erdélyieket, hogy lehetőleg legelől állhassanak. Nyenyire nyult ki érdekünkben drága, jó főispástorunk gondviselő keze.

Déli 12 óra volt, midőn fojtó csendben, szorult lélegzettel vártuk szentatyánkat, a pápakirályt. A Sixtina-ban 3000-en lehetünk, a mellette lévő *Sala regia*-ban 2000-en. Hallomás szerint a 30.000 kérelmezőből csak 5000-en kaptak belépő jegyet. Mi magyarok mintegy 500-an a legelső helyen voltunk. Miénk volt a fogadás egészen, miénk a felkesedés legnagyobb foka, miénk az ünnep minden öröme.

Lehetetlen leírni annak a pernek hatását, mikor a sötét *Sala regia* kinyílt ajtajában a *sede gestatorian* feltűnik a magasban szentatyánknak a márványlépcsőház fényétől megvilágított csodás alakja. Mint egy sárból kikelt ó-kori proféta, hófelhőben, galambszó fűtökkel, lehellőszertű alabástrom arccal, nyárfaként reszkető márványkezekkel a hogy jön lassan előre, a lélek elszedül az első pillanat hatása alatt. Megjelenése igazán csodaszertű. Itt könnyet fakaszt a szemekből, ott az ajkakat elnémítja; a nagy többség pedig fejét vesztve, kendőt lobogtat, éljenez, tapal, ujjong oly izgatottan, mint egy hadsereg, melyet a győzelmi mámor halálba kerget.

Nó már ilyen óvációt századok óta ritkán lát a Sixtina; ilyesmirtől magam sem álmodtam soha. Mintha nem is valóság volna, hanem csak egy káprázatos álom.

A tekintet oda láncolódik az élő szentséghez, a hallás belekap görcsösen a 92 éves aggyatán remegő ajkaiba, szív

és lélek ott repdes hófelhő kezeiél, melyek Jákob pátriárka módjára, mennyei bőkezűséggel osztják az áldást.

Többektől hallottam kijövet: *most már nem bánom, ha meg is halok*. A kézdívásárhelyi díszmagyaros ifjak pedig a finom kedélyű, de forradalmi hajlama Révész Cirill planuma szerint már kezdtek is kidolgozni a hadi tervet Róma visszavételére.

A tervekészítés abban maradt, mert a pakolás és indulás foglalt le minden időt. Március 31-én este indultunk vissza fájó szívvel Ancona felé s április 2-án reggel Budapesten voltunk legtöbbszörrel a szándékkal, hogy nem sokára még visszamegyünk Rómába s támogatni fogunk minden ifjusági zarándoklatot, mely Róma felé veszi útját. En a magam részéről a mai naptól kezdve növendékeim nagy részét takarékoskossághoz szoktatom, hogy a naponként meggyújtott filérekkel két-három év múlva még a szegényebb sorsu is képes legyen eljutni Rómába — egyháram javára s megbecsülhetlen hasznára saját lelki, szellemi életének.

Most pedig örök emléktől álljon itt Ó Szentségének a magyar ifjakhoz intézett beszéde szövege:

Singulari animi voluptate lectam hanc adolescentium coronam conspicimus, qua brevi admodum temporis intervallo—ante conspectum Nostrum sese iterum sistite Hungaria. Equidem praeclarum hoc pietatis vestrae testimonium, quo quintum et vigesimum Pontificatus annum Nos attigisse gaudetis, peculiari favore atque optima voluntate excipimus; at vero multo magis libet Nobis mirari ardorem fidei Vestrae, qua per moti Pontificem, Jesu Christi vices in terris gerentem, veneraturi Romam advenistis. O—si Hungaria Veterum Gloriarum memor, beati Petri Cathedrae volens libensque tota adhaereret! Quae ei inde emolumenta virtutum, quae prosperitatis et pacis munera obvenirent. — Profecto benevolentiae Nostrae argumenta erga Hungariam longo Pontificatus Nostrum decursu pluries amantissimeque dedimus; nec defuere, quae et Nos vicissim ab Hungaria reciperemus. Placet inde felix auspiciis sumere, placet meliora ominari atque hoc ipsum omen ab ipsa adolescentia Vestra excipere, quae apud Vos in bonam spem Religionis et Patriae feliciter succrescit.

Ceterum sensa in Vos Nostra uberius aperiet Comes Julius Zichy, Noster Cubicularius, eaque patrio Vestro sermone.

Ezt követte Zichy Gyula gróf, pápai kamarásnak magyar szívből fakadt, magyar szívekhez szóló lelkes kommentárja a következő formában:

Drága hazánk nyelvén nem tudván hozzátok szólani Szentséges Atyánk, nekem juttatta azt a felette kedves feladatot, hogy megmondjam nektek magyarul, mennyire szeret Titeket, kedves ifjak. Az ő atyai szíve, a mely az egész világ népeiért dobog, külön helyet tartott fenn magyar hazánknak és e haza ifjuságának. Ő imádkozik ma különösen értetek, midőn oly szép számmal trónja zsámolyánál lát Titeket, hogy az élő katolikus szent hit, a mely Titeket ide az örök városba az apostolok sírjához, szent Péter utódja lábaihoz vezérelt, mindinkább öregbedjék, hogy Ti most szegény magyar hazánk reménye, hazánk és üldő-

zött szent vallásunk egy jobb jövőjének legyetek megalkotói. Eme hő kivánságának, szíve egyedüli vágyának zálogául atyai szeretetének egész melegével apostoli áldását adja rátok, szüleitekre, tanáraitokra, rokonaitokra és az egész magyar házára.

Fejér Gerő dr.

T Á R C A

Báró Apor Péter versei a régi erdélyiek temetéséről.

(Vége.)

Mikor már mindnyájon színben begyűltenek,
Az papok, s deákok mind elkészültenek,
Fekete posztóval vont székre ültenek
Az székre szőnyegét csak ritkán tettenek.

Akkor, ha tanácsúr az megholt ur vala,
Tizenkét paripa az szín mellé álla,
Kik is mind voltak aranyas szerszámba.
Másoknak anyai volt, mint volt állapotja.

Azokat szín mellé rendre állították,
Visogtak, s az földet lábokkal kapálták,
Mig az temetés volt, zabolán tartották,
Mind az temetőig test körül hordozták.

Az testet hajnalba a színbe kivitték,
Az leirt sámolra színben helyezették,
És az készületet midőn véghez vitték,
Deákok és papok temetést kezdték.

Catholicusoknál akkor meggyújtották
Az gyertyát, népnek is mindjárt elosztották,
Uraknak, s papoknak cimereket adták,
Materiából valót uraknak hozták.¹

Csak papíros cimert az köznépek adtak,
Nyomatott versek is temetésen voltak,
Kit dicséretire az halottnak irtak,
Háznál, s az templomban rendre ragasztották.²

Hat jó ifi legény vala feketébe,
Hat szövetnek vala azoknak kezekbe,
Ezek állottanak az koporso melle,
Fejüé, lábánál még négy gyertya ége.

Az keserveket³ hogy micsoda rendbe
Hozták, az főgazda aztot elrendelte,

Keservesfogó is azt rendbe vezette,
Mig koporso mellé éppen elévitte.

Az férfiak között előbb sógorságok,
Az távolabb lévő atyafiságok,
Ezek után pedig az közelebbvalók,
Ha vejei voltak, ezek után azok.

Az test előtt mindjárt, hogy ha vala fia,
Avagy az nem lévén, közlebb atyafia,
Ha ifi legény volt, megyen vala apja,
Ha apja nem vala, ment ücsege vagy bátyja.

Az midőn az testet már vitték temetni,
Megint olyan rendben kellett indulni
Az keserveseknek, melyben színben jöni
Láttattak, s az sirig azon rendben menni.

Férfiak, s asszonyok előtt külön gazda,
Mint hochmester⁴ lassan, lassan úgy jó vala,
Az megholtak pedig volt valahány fia,
Az temetés alatt fejuél talpon álla.

Kivált felesége nagy zokogásokkal,
Leányival együtt nagy jajgatásokkal,
Több keservesek is sürül könnyhullással
Jöttek test mellé mindnyájon sirással.

Az koporso mellé gazda leültette,
Az feljebb irt módon ültenek mind rendre,
Koporsóra borult mindennek személye,
Gyakor könnyhullással koporsót öntözte.

Ha férfi volt, szolgálk lábánál állottak,
Feketében lévén, mind végig ott voltak,
Ha asszony volt, fráji burokban állottak,
Eldugván szemeket, keserveken sirtak.

De requiem innár kezdődött misézés,
Az több vallásoknál vala az könyörgés,
Ezek után volt praedicatio kezdés,
Deák oratio ezek után rendes.

Oratio után bucsuzató versek,
Az kiket elmondott két szép szavú gyermek,
Vagy szép szavú deák nótája volt, kinek
Rendes volt, s szájából szépen folyt az ének,

Ott elhocsuztatott az feleségitől,
Azután az édes kedves gyermekitől,
Közlebb és távol levő véreitől,
Végire az odagyúlt egész népségtől.

Ezek véghez menvén az hintókat gazdák
Az szín eleiben eléállították,
Deákok s papokat előbb indították,
Török s pip trombitát ezek után fűtták.

Az temetésekre különös volt nóta,
Az igen szomorú és keserves vala,

4) Hochmester = Hofmeister : hoppmester.

1) T. i. vázazónra (vagy selyemre) festett cimert adtak az uraknak.
2) Az erdélyi református templomokban, pl. a kolozvári Farkas-utcai templomban maig is vannak ilyen dicsőítő versek (nyomatásban rámásba téve fehragasztva); hasonlóképen halotti cimerek ezilattól kiverve, selyemre vagy papírosra festve. Kolozvárt a Piarista-templomban is láthatók hasonló cimerek.
3) Keservés = gyászoló rokon.

Az férfiakat is gerjeszté sirásra
És az asszonyokat éppen zokogásra.

Mind az temetőig rendiben úgy fűtták,
De ákok éneket más rendbe mondták,
Addig mind úgy vala, tetet mig elhozták
És keserveket testhez állították.

Osztán temetőben, hogy letelepedtek,
Mint háznál, oly pompát ott is véghezvittek,
Az ceremóniák, hogy mind véghezmentek,
Az tetet az sírba aztán betették.

A hely szűke miatt csak ennyit közölhettünk. De ezekből is láthatjuk, hogy a XVII. században, a nemzeti fejedelmek korában nagyon költséges lehetett egy főur temetése. E kevés részből is tapasztalhatjuk Apor Péter tiszteletét a mult emlékei iránt s meleg szeretetét, melylyel azokat az utókor számára tanulságnál hagyta.

Közi: *Hársing István.*

Apróságok.

Közi: *Oriens.*

— *Mert nincs édes anyjuk.* P. Roh hírneves jezsuita hitszónoktól egyszer, mikor Hamburgban volt, egy protestáns prédikátor azt kérdezte: „Honnan van az, hogy a katolikusok általában vidámabbak, sőt majdnem azt lehet mondani, könnyelműbbek, mint a protestánsok?” — „Jaj — felelte rá a jezsuita páter mosolyogva, — a mely háznál az édesanya még életlen van, ott a gyermekek vigak és vidámak; ha azonban meghal, akkor a szegény kicsikék is csak úgy búsan és szomorúan járnak, kelnek. Úgy van ez magunknál protestánsoknál. Maguknak, a mióta reformátoraik a Mária-tiszteletet eltörölték, nincs; de a katolikusoknak meg van az ő édesanyjuk. Azért vagyunk mi oly vidámak“.

— Legöblösebb pipájok és legkevesebb vágott dohányjok van a — kritikusoknak. Legduzzadtabb igényök, de leglaposabb tárcájok van ismét — a kritikusoknak. Legtöbbit kotkodácsolnak, de legkevesebbet tojnak megint csak — a kritikusok. Legtöbbit kiabálnak, de legkevesebbet cselekszenek kik? hát mindig és mindig csak a — kritikusok. Nem igaz?

— Az olvasás ezer veszélye között első a szertelen mőhóság az olvasásban, — a valóság olvasási düb, mely napjainkban, valóságos betegséggé nőtt. Ezen kórság már csak mint idővesztő szenvedély is eléggé veszélyes. Rabbá tesz s legfontosabb kötelemünk teljesítésében akadályoz. Hány fiatal leány gunnyaszt naphosszat egy-egy gyanús könyv mellett — nyíltan, ha telteti, bujkálva, ha másképp nem lehet. Még a munkaszatálnál is minden kedvező pillanatban a varrás fölé kerül a könyv és míg a tü békében pihen, a kisasszony lelke más világba szállong. S aztután? A munka és az ideális olvasmány közt össze-vissza zaklatott lélek végre se képes se ehhez, se ahhoz nyugodtan fordulni. Lázás ivgatottságában elveszti maga aló a valóság talaját és e helyett a semmiség régióiban épít magának oly világot, a melybe beteges ábrándjaival épen beleillik: a bol a napsugár csak harmatgyöngyökön törik meg, sima tó vizén battyuk énekelnek, viruló tavasz a földön és az égen rózsaszínű felhők. — Milyen szép! Csakhogy végre is talál az élet módot az ily légi szépségeket szétröppenteni. Akkor aztán rá mondják, hogy: az élet

csalódásai! . . . és kész a „meghasonlott kedély,“ mely okatlan keserűséggel variálja azt a cinikus nótát:

Most tudom már, hogy van hát,
Hogy a harnat: sár, nem több;
Hogy a hattyu: csak nagy lud,
S a szép teihő: piszkos kőd.

— A valódi iróhoz jár enyhülni a fájdalom; a valódi iróhoz jár nemességét tanulni a boldogság; a valódi irótól retteg a bűn; az aljasság, az igazságtalanság lelke lángpallosának nem állhat ellene, előle el nem rejtőzhetik.

— A guny mindig igen éles fegyver, a gyöngö lélek épen el nem bírja; ösztönszerűleg menekül nyilai elől — s elhagyja az állást, megtagadja az elvet, melyre azokat irányolni látja. — Ézért van, hogy ha a katolikus egyház ellen komoly támadásokkal semmire sem mehetnek, a guny mérge nyilával törekednek célt érni ellenségei. Mert a neveltség valóban ő!

— Minden művészet és tudomány — mondja Führieh — ha őszintén és lélekkel iltzik, hivatászerűleg életkérdésekkel fog benntünet szembeállítani s ezeknek helyes megoldásától függ, nemcsak azoknak üdvös fejlődése, de egyáltalán az egész embernek boldogsága is.

— A szépirodalom termékeinek forrása határozottan erkölcsi jellegű. A szépirodalom műveiben ugyanis az emberi lélek, nem az értelem vagy más egyes tehetség, hanem a szellemi élet egész köre nyilatkozik meg. Természetükben fekszik tehát, hogy az erkölcsi törvények iránt bizonyos állást foglaljanak. A költészet alkotásai például, bármily különböző megjelenés adjon nekik különböző nevet, lényegben végre sem egyebek, mint az író benső életének, érzelmei összes világának költői megnyilvánulásai. Születésüknél fogva magukkal hozzák azt a jeleget, mely erkölcsi hatásuk fölött dönt: használnak vagy ártanak.

— „Ha figyelembe vesszük a borzasztó tévedéseket, melyek a *sajtó* által Európában már eddig támadtak, és a mindinkább elmégesedő baj haladása után a jövőre következtünk: könnyű előre látni, mint fognak végre odáig jutni a királyok, hol keserüen kell megbánniok, hogy e félelmes találmánynak országaikba utat nyitottak. Vajha írónk nagyobb része tétlen maradt volna! — jobban állana most a tegelem és erkölcs, jobban a társadalom békeje s nyugalma. De ez üres frázishősök feltolakodnak minden oldalról, hogy észkábító elméleteikkel megingassák a hit alapjait, aláakozzák az erényt. Az egyik itt azt vitalja, hogy nincs más Isten, mint maga a világ; a másik, hogy a jó és rossz közötti különbség chimaera“. (Rousseau egy a dijoni akadémia által jutalmazott értekezésében.)

A könyvet szép, de csalfa tündér lakja;
Ha fölnyitod megkapja szivedet,
És fölvisz a legnagyobb csallagra;
De le nem hoz, — a magasból levet. (Petőfi.)

— 1820-ban a denderahi templomban fölfedezett állatkőr-makacs vitatkozások- és tollharokra szolgáltatott alkalmat az európai tudósok közt, kiknek egy része ezen emlékből a Szentírás időszámításának hamiságát vélte bebizonyíthatni, másik része pedig ezen állítás megdöntésén fáradozott. Azonban az első tévedése csakhamar kiderült; mert fölfüdték a kulcsot és a bevessett írásköt kibetűzéséből bebizonyított, hogy a vita tárgyát képező állatkör, melyet legalább is vizüözön előtti emlékek tartottak, a Ptolomeusok korából fenmaradt gyarló csillagászati mű, intesül szolgálván az akkori kételkedők utódjainak, hogy az ilyen esetekben óvatossában járjanak el. („Egyptom“. Zádoritól.)

— A napjainkban szokásba jött népies felolvasásoknak, agyis az ugynevezett *szabad Lyceumoknak* célja a nagy közönségnek könnyű szerrel kezére szolgáltatni a tudományos kutatások eredményeit. Az egyes tudományok mélyeséges folyamát kisebb csoportnába vonja le, melyekből az előíamretek fáradságos apparátusa nélkül is ihassunk, — s gondja van rá, hogy a partokon elbűntet virágok kellemessé is tegyék az ott való időzést. A táperős, de kemény falatokat illos, könnyű lében oldja föl, hogy étvágyat keltsen és a gyöngébb gyomor is megbirjon velök.

— A bölcsészekkel szemben — mondja az emberismerő Stolberg Schillernek egyik költeménye fölött irt „Gondolatáiban“ — nem szoktuk elfeledni azon jogunkat, hogy disputálhassunk velök, mielőtt vizsgálódásaik labirynthjába követnek öket; de a költő szárnnyán vitetni magunkat, hova őt a lelkestlés ragadja, mindenkor készek vagyunk.

— A kis „de“-ről állítja Schakespeare, hogy az „töm-löcör,“ mely uodok szörnyeket hurcol magával.

KÜLÖNFÉLEK.

— **Hódolat a pápának.** Az erdélyi egyházmegye iskoláinak ifjúsága mindenfelé díszes ünnepekkel fejezte ki hódolatát és ragaszkodását a jubiláló szent Atya iránt. Az iskolai ünnepegeken kívül még maradandóbb emlékekkel, egy rendkívül művészies *albummal* is megemlékeztek Ő Szentségéről. Az albumba az igazgató tanács után összesen tizennyolc intézet tanárikara és ifjúsága gyűjtötte be nevét.

Az album szélessége 32 cm, magassága 48 cm. Mély nyomású, külön öntött külön lapját a legfinomabb fehér bőr, belsejét moár antik selyem takarja. A kettős, japáni lemez-ből készült, aranyozott körzettel és diszitással ellátott aláírási lapokat a saroknál matt selyem fűzi egybe : metszése tiszta arany.

A vegyítés nélküli olasz reneszánsz stílusban tartott album külső — előlapját — külön e célra készült rajz szerint négy átfört, művésziesen vésett sarokdísz, négy összekötő keskeny, ércből finoman metszett oldalléc határolja. Színök antik — sötét — ezüst, szintén zománcozott kivitelben. A tábla közepén a tűzben dúsan aranyozott, ezüstözött és zománcozott egész domborművű pápai címer díszleg, míg az alatta levő helyen XIII. Leo családi címere domborodik. Altalában az összbnyomás : komoly méltósága és mégis feltűnően elegáns.

Az albumban az első helyet az u. n. *cimlap* foglalja el, melynek ez a szövege :

Leoni XIII.

Summo Sanctae Romanae et Universalis Ecclesiae Pontifici annos Sancti Petri feliciter attingenti die III. Martii MDCCCCII.

Homagiale obsequium et gaudium suum, clique ac populü sui una cum iuventute scholastica utriusque sexus catholica festivo exultante

ex unanimi concluso Senatus Dirigentis Dioecesiani devotissime nuncupat

Gustavus Carolus

episcopus Transsilvaniensis.

Az antik színes betűkkel irt és két nagy és tizenhárom kisebb szintén színes inicialével ellátott szöveget tiszta olasz reneszánsz stíli gazdagon színezett és dúsan aranyozott, még a legkisebb részleteiben is összefüggő ékítmény veszi körül. Ervényre juttatta itt az Öreg (kinek nevét saját kérésére elhallgatjuk) mindazon technikai fogásokat, melyeket hosszú életpályáján szorgalmasan összedegte. Összevegyítette itt az alig látható szint a legkirívóbb tónussal annélkül, hogy azt a legfinomabb színezéssel megáldott szakértő is „kirívónak“ mondhatná.

A cimlap után következnek az egész intézetek cím- és aláírási lapjai. Intézeteink a lehető legjobb akarattal igyekeztek kitenni magukért s így alapos és szakcszerű bírálat után mindannyian belekerültek az albumba. Finom, határtalan türelmet kívánó, valóban művészies kivitelű dolgozataikkal az összes között kitűntek : a *brassai, nagyszabeni és gyulafehérvári apácák*. Ezt a ténnyt pedig nem csupán mi konstatáljuk, hanem a püspöki megbízott szakértő és az az előkelő budapesti közönség, melynek alkalma volt a Dorottya utcában kiállított albumot nemcsak kívülről, de tartalmilag is alaposan áttekinteni.

Egy szóval a Püspök Ur Ő méltóságától elvitt és Ő Szentségének felajánlott hódolati díszalbum minden tekintetben sikerült műremeknek mondható.

— **XIII. LEO** pápaságának negyedszázados évfordulója alkalmából apostoli levelet intézett a katolikus világ összes főpásztoraihoz. A legújabb pápai körlevél márc. 19-én, szent József napján kelt. A pápa tanítása ezuttal az egyházról szól, keletkezésének okairól és lefolyásáról, életének különféle alakulásairól, az ellene dúló támadásokról, ezeknek káros következményeiről s e bajok ellenszereiről. Csodás hang üti meg fülünket ebben a pápai tanításban. XIII. LEO azt mondja, hogy e tanítás mintegy már az ő végrendelete, és szól nemcsak a katolikus hittegyeségben élőkhez, hanem szól a hittegyeségben kívül levő összes felekezetekhez, sőt még a hitetlenekhez is, kik, ugymond, mindannyian ugyanazon Atyának gyermekei és ugyanazon végcélra vannak meghíva. Szűnjenek meg tehát pártos reformereink nagyzó szerepléseikkel zavarni a hívők lelki nyugalomát és megerősíteni a modern hitelleneséget az ő konokságában. Hallgasson mindenki Krisztus helytartójjára, az egyház legfőbb tanítójjára. Ő mindenkinél jobban tudja megítélni az egyház helyzetét, ő mindenkinél illetékesebb szóba állni a modern kultúrával és azt nem alkudozásra, hanem az Isten és az ő tanító egyháza előtt való meghódolásra felszólítani és megítni.

— **Első szent áldozás.** Feledhetetlen emlékt nap folyt le folyó hó 6-án, Fehérvasárnapján a helybeli irtalmas nővérek zárdatemplomában. Elemi iskoláink növendékei egyrésze járult ezen napon először a szent áldozáshoz. A szent áldozás ugy a szülök mint mindnyájunk életében nagy nap. A szülök zsufolva töltötték meg a templomot; gyermekeink arca pedig fénylett az örömtől és az áhítattól. A szertartást *Zomora Dániel* kanonok-plebánus végezte teljes asszisztenciával és mintegy 62 gyermek vette először magához a szentségi Ur Jézus szent testét. Szertartás alatt a midőn a gyermekek a keresztiségi fogadalmikot útjoták meg, szerető szívének igazi közvetlenségével háromszor szólott a szülökhez és gyermekekhez. Szavai mély benyomást tettek az ábítatoskodókra és ezek hatása alatt könnyes szemekkel merült el minden lélek a nap örömébe. Szent mise után a gyermekek a szokásos első áldozási szt. emléket kapták meg, azután valaki kegyességéből — kit a jó Isten áldjon meg mindezekért, örméltjes reggelire vonultak vissza, melyet csendesen előlívte mindegyik egy boldog nap felejthetetlen emlékével röpiült baza szüleikhez azon erős elhatározással a mint hallottuk : „bogy én most már minden nap jobb leszek !“

— **Fehérvasárnapján Csiknagboldogaszony egyházközség** hvelei egy lélekelmélő, áhítatra gerjesztő szép ünnepevények voltak ismét tanni. Ekkor járultak ugyanis e bitközség első gyónói a legméltóságosabb Szentség vételéhez. Meglepo és megható látványt nyújtott, midőn a 180 első gyónó a haragok zugása mellett tanítóik vezetése alatt a templomba bevonult. Itt az evangelium után Ranc János alesp. plebános, ki oly nagy buzgóssággal és fáradsáttal kitartással iparkodik hveiben a vallásosságot ápolni és fejleszteni, a kánai csodálatos lakomából kiindulva könnyekig megható beszédet intézett a gyermekekhez. A beszéd végén pedig megújította velök a hit fogadalmait. Megható volt nézni, midőn az ünnepiesen öltözött gyermek-sereg égő gyertyát tartva kezében örömben repelő szívvel vonult az oltár elé a legméltóságosabb Oltárszentség fogadja.

sára. Aldozás után újból beszédet intézett a buzgó lelkipászter a gyermekekhez, figyelmeztetve őket, hogy lelkük tisztaságát, ártatlanságát iparkodjanak megőrizni. Felhívta őket egyúttal arra is, hogy imádkozzanak szülőkért, lelkipásztoraikért, tanítóikért és minden felebarátaikért, mert a jó Isten az ártatlan, tiszta szivekből eredt imákat jobban meghallgatja. De a pártatlan jószívű lelkiatya nemcsak lelkieledellel látta el az ártatlan gyermek sereget, hanem mise végével a papilakon még meg is vendégelte őket. A jó Isten mindezekért adja meg bő jutalmát a derék lelkipásztornak! *Egy szülő.*

— **Oltáregyleti ügyek.** A tárgyakból megmaradt egy ciborium és egy monstrancia; a mely egyesületnek valamelyikre szüksége van, kérem *mielőbb* jelentkezni.

A kiállítás alkalmával a perselybe begyűlt 115 korona. Segesvárról 11, Kolozsvárról 5, Tekéről 6, Borbándról 9, N.-Erdyéről 19 új tagot jelentettek.

Kolozsvárról 42 K. 03 f. küldöttek.

Az ottani kiállításon a központot képviselte Avéd Jákóné elnök, Korbuli Ignácné alelnök és Balló Lázárné val. tag és az igazgató.

A közös zászló felszentelése június 6-án lesz, melyre a püspök úr bérmantjáról hazatér; meghívjuk az összes oltáregységeinket; az igazgató urak sziveskedjenek már most a hívek figyelmét erre felhívni, ne maradjon el egy egyelet sem; az igazgató urak figyelmét pedig felhívom az akkor tartandó eucb. congressu-ra, az azon megbeszélendő dolgok címét sziveskedjenek nekem megírni.

Sárja János kolozsvári ékszerész ajánlom mindenkinek; a kelyheket kütönően és jól aranyozza s minden tárgyat olcsóbban ad, mint a magyarországi cégek.

A központ által szétküldött tárgyakat már mindenütt megkapták. Legtöbb helyen kiállítják a templomba és imádkoznak a jötevékért. Nagyon helyesen, ez által is terjesztjük az oltáregylet ügyét.

Hely szerint való kimutatás a központi oltáregylet által szétküldött egyházi ruhákról és tárgyakról.

1. *Alvinc:* 1 fekete bársony casula, 1 alba, 1 karing, 3 vállkendő, 3 purifikatorium, 3 kéztörölő, 1 ciborium köpeny.

2. *Akosfalva:* 1 oltárterítő, 1 alba, 3 vállkendő, 6 korpore, 6 purifika., 6 kéztörölő, 1 palla, 3 stóla védő, 2 ezüst ampolna, 1 tálcá.

3. *Borbánd:* 1 ünnepi fehér kazula, 2 oltárterítő, 1 alba, 3 vállkendő, 3 kehelykendő, 3 kéztörölő, 4 palla, 1 tálcá, 1 kereszt, 2 ministering, 1 lámpa.

4. *Cs.-Csicsó:* 2 piros ministerruha hozzá tartozó 4 inggel, 2 oltárpárna, 1 ciborium köpeny, 6 korpore, 3 vállkendő, 6 kéztörölő, 6 kehelykendő, 2 palla.

5. *Cs.-Delne:* 1 fehér kazula, 1 fehér stóla, 1 füstölő, tömjéntartó, 1 kék stóla, 3 korpore, 3 stólavédő, 6 purifikatorium, 3 palla, 1 oltárterítő, 2 karing.

6. *Etéd:* 2 piros ministerruha, hozzávaló 4 inggel, 1 szent olaj tartó, 3 vállkendő, 3 purifikatorium, 3 korpore, 3 kéztörölő, 3 stólavédő.

7. *Fenyéd:* 1 fehér kazula, 1 alba, 1 karing, 3 vállkendő, 3 purifikatorium, 3 korpore, 3 kéztörölő, 3 stólavédő, 1 kereszt, 1 ciboriumköpeny, 1 oltárterítő.

8. *Üvegszür:* 1 Misale, 1 füstölő, 1 navicula, 1 fehér kazula, 1 kehely, 1 alba, 1 karing, 3 vállkendő, 3 purifikatorium, 3 korpore, 1 oltárterítő, 4 kéztörölő, 1 tálcá.

9. *Gy.-Szarhegy:* 1 fehér kazula, 2 alba.

10. *Királybánya:* 1 viola pluviale, 1 oltárterítő, 1 veres stóla, 3 stóla védő, 3 kéztörölő, 3 purifikatorium, 3 vállkendő, 1 ciborium, 1 tálcá, 1 kóp.

11. *Kudszár:* 2 viola minister ruha hozzávaló 4 inggel, 1 fekete antependium, 1 karing, 3 stólavédő, 3 kéztörölő, 3 vállkendő, 1 szenteltvíz tartó.

12. *Korond:* 1 fehér kazula, 1 karing, 1 alba, 3 korpore, 3 stólavédő, 6 purifikatorium, 6 kéztörölő, 3 vállkendő 1 palla.

13. *Katonai kápolnának:* 1. ciborium köpeny.

14. *Nagy-Ernye:* 1 piros kazula, 1 veres pluviale, 2 karing, 1 ciborium köpeny.

15. *Nagy-Sink:* 2 oltárterítő, 3 vállkendő, 3 purifikatorium, 3 korpore, 1 ciborium köpeny, 2 ampolna tálcával, 3 kéztörölő, 1 alba.

16. *Papnövelde:* 1 karing, 1 kék kazula, 2 palla.

17. *Szt.-Háromság:* 1 viola pluviale, 1 vörös kazula, 1 alba, 1 kereszt, 1 karing, 3 vállkendő, 3 stóla védő, 3 korpore, 6 kéztörölő, 1 ciborium köpeny, 1 beteglátogató burza.

18. *Szt.-Király:* 1 fehér kazula, 1 alba, 1 karing, 1 oltárterítő, 3 vállkendő, 3 kéztörölő, 3 stóla védő, 1 ciborium köpeny.

19. *Sz.-Udvarhely:* 1 kehely, 1 alba, 2 karing, 1 ciborium köpeny, 1 tálcá, 3 vállkendő, 6 kéztörölő, 1 kereszt.

20. *Sz.-Keresztur:* 1 viola kazula, 1 fekete stóla, 4 gyertyatartó, 1 kehely, 1 karing, 3 kéztörölő, 2 purifikatorium, 1 kis lámpa.

21. *Segesvár:* 2 piros minister ruha, 6 korpore, 6 pu, rificatorium, 6 kéztörölő, 1 alba, 1 karing, 1 antependium.

22. *Teke:* 1 fehér pluviale, 1 zöld kazula, 1 kehely 1 ciborium, 1 alba, 1 karing, 3 vállkendő, 1 tálcá.

23. *Torja:* 2 beteglátogató burza, ehhez való 2 arany edény, 1 karing, 7 kéztörölő.

24. *Zetelaka:* 1 oltárterítő, 1 kehely, 1 alba, 1 karing 3 vállkendő, 3 purifikatorium, 2 korpore, 3 kéztörölő, 2 stólavédő.

25. *Zalathna:* 1 fehér kazula, 1 kék pluviale, 1 szentolaj edény, 1 beteglátogató burza, 3 vállkendő, 1 alba, 1 karing, 3 purifikatorium, 3 kéztörölő.

16. *Zárda templom:* 2 alba, 2 viola stóla, 1 üveg szekrény szobor számára.

— **Alázatos kérelem.** Hunyadmegye Pusztá-Kalán róm. kath. fiók-hitközségében a szives adakozók segítségével templom épült; már földel alatt van, de a költség fedezésére még 5000 korona szükséges; telkérjük t. olvasóinkat, sziveskedjenek e nemes célt egy pár koronával felsegíteni, mert ez által egy Isteennek, mint hazáknak hoznak áldozatot, melyért az égi jutalom nem marad el, mivel hétszáz lélek hálaímeit rebeg a Felsőszéghely szives adományért. Pusztá-Kalán, 1901. december hó 19 én. A hitközség nevében: Schmidt Gyula főgondnok. Jancsó Ernő esperes-plebános. NB. Az ősszeg Piskételepre küldendő Jancsó Ernő esperes czimére. E szent célra eddig begyűlt: Az esztergomi főkáptalantól 20 kor. — A veszprémi káptalantól 20 kor. — A premontrei káptalantól 3 kor. — L. Oelberg Gusztáv b. kapitány urtól 10 kor. — Fábrián János pleb. urtól 4 kor. — Dr. Ott Adám pleb. 2 kor. — Kurtz Vilmos pleb. 4 kor. — A nyitrai kápt. alap gondnokságtól 10 kor. — Weisz Ferencz pleb. urtól 2 kor. — Ruschek Antal esp. pleb. 1 kor. — A n.-váradú latin szert. káptalantól 10 kor. — A kalocsai főkáptalantól 10 kor. — Kamereth Dénes plebános urtól 1 kor. — Takács János plebános urtól 2 kor. — Réffy Endre plebános urtól 4 kor. — A pozsonyi káptalantól 10 kor. — Androvits Mihály káplán urtól 2 kor. — Kamerer Ferencz pleb. urtól 2 kor. — A dévai tak. részvénytársaságtól 20 kor. — Procuratura missio-nium 5 kor. — Kovács Antal plebános urtól 1 kor. — Prauner Ferencz pleb. 2 kor. — Vörös Kristóf káplán urtól 1 kor. — Szentesevidéki takarékpénztártól 5 kor. — A paksi pleb. hivattaltól 4 kor. 50 fill. Rupt Sándor pleb. urtól 2 kor. Klemenec János mérnök urtól 10 kor. — Stricher Péter pleb. urtól 2 kor. — összesen: 169 kor. 50 fill. (Folyt. köv.)

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Ágost. Szerkesztőtársak: Erőss József, Kárpiss János, Péter János dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.